ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: ΡΑΚΟΒΟΛΙΑ 10
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ: ΟΙΝΟΣ ΑΛΥΠΙΟΣ ΦΙΑΛΑΙ 5

ΔΙ' ΑΓΓΕΛΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΤΡΙΒΑΣ
ΙΔΙΑΙΤΕΡΑΙ ΣΥΜΦΩΝΙΑΙ

ΤΙΜΗ ΕΚΑΣΤΟΥ ΦΥΛΛΟΥ:
ΕΝ ΚΡΑΣΟΒΟΛΙΟΝ ΣΚΟΠΕΛΟΥ

ΕΝ ΓΡΕΒΕΝΟΙΣ,
ΤΥΠΟΙΣ ΦΑΙΔΡΑΣ ΣΥΝΤΕΧΝΙΑΣ,
ΟΔΟΣ ΦΙΛΕΛΛΗΝΩΝ 22

...ὑπὸ τὴν αὔραν τῶν θροούντων φύλλων...

τύρβη

ΕΝΤΥΠΟΝ ΤΕΡΠΝΟΝ τῆς ΦΑΙΔΡΑΣ ΣΥΝΤΕΧΝΙΑΣ

Δεκαπενταύγουστος 2015 * ΦΥΛΛΟΝ 5ον

Ἑξαίσια κωπηλατικὰ καὶ ἁλιευτικὰ ἢ ἕνα ὁμηρικὸ διήγημα τοῦ Παπαδιαμάντη

Φίλος καλὸς ὁ Στέλιος Παπαθανασίου, μανικὸς θαυμαστὴς καὶ μελετητὴς τοῦ Παπαδιαμάντη, μοῦ διάβασε τὶς προάλλες, ἀπὸ τὸ τηλέφωνο -δὲν θυμᾶμαι τώρα μὲ ποιὰν ἀφορμή- τρεῖς παραγράφους ἀπὸ τὴν «Μαυρομαντηλοῦ».

Πόσες φορὲς τὴν ἔχω διαβάσει ἀπὸ τὰ μαθητικά μου χρόνια; Πάμπολλες. Ὡστόσο ἡ φωνὴ τοῦ φίλου μὲ εἶχε καθηλώσει, ἄκουγα γοητευμένος τὴν περιγραφὴ τῆς ἐρετικῆς δεινότητας καὶ τῆς ἁλιευτικῆς τέχνης τοῦ μπαρμπα – Γιαννιοῦ, ἤθελα δὲν ἤθελα ὁ νοῦς μου πήγαινε σὲ ὀδυσσειακὲς κωπηλασίες. Παραθέτω μέρος τοῦ κειμένου:

Ὁ Γιαννιὸς εἶχε, καθὼς ὅλοι οἱ ἔμπειροι κωπηλάται, ἴδιον τρόπον εἰρεσίας, καὶ ἤξευρε νὰ δίδῃ δρόμον εἰς τὴν λέμβον, χωρὶς νὰ φαίνεται ὅτι ἀγωνιᾷ καὶ χωρὶς νὰ ἱδρώνῃ. Ἤλαυνεν ὁμαλῶς καὶ ἠρέμα, ἀλλὰ συνεχῶς, συντόνως καὶ μετὰ λανθανούσης ρώμης. Σχεδὸν δὲν ἐφαίνοντο αἱ κινήσεις τῶν χειρῶν, καὶ ἀδιοράτως προένευε καὶ ἀνέπιπτεν.

Δὲν γινόταν νὰ μὴ θυμηθῶ τὶς δικές μας ἀτζαμήδικες κωπηλασίες στὴ θάλασσα τοῦ Σκαραμαγκᾶ – ναῦτες προπαιδευόμενοι στὸ ΚΕΠΑΛ ἕναν μακρινὸ Ὀχτώβρη. Μὰ ναί, ὁ μπαρμπα- Γιαννιὸς ἔπρεπε νὰ εἶναι ἡ κεφαλὴ στὸ Λεμβαρχεῖο τοῦ ναυτικοῦ στρατοπέδου, αὐτὸς θὰ μᾶς μάθαινε σωστὰ τὰ μυστικὰ τῶν κουπιῶν. (Καὶ στὴ Φιλοσοφικὴ Σχολὴ ἔπρεπε τὸν Ὅμηρο τουλάχιστον νὰ τὸν διδάσκει ὁ ἐξάδελφος τοῦ μπαρμπα - Γιαννιοῦ, γιατί ὄχι καὶ τὸν Ξενοφῶντα, ποὺ δικά του εἶναι τὰ χαριτωμένα κωπηλατικὰ ρήματα *προνεύω* καὶ *ἀναπίπτω*).

Ἀρχιλέμβαρχος, λοιπόν, ἔπρεπε νὰ εἶναι καὶ ἂς βεβαιώνει ὁ συμπονετικὸς ἐξάδελφος ὅτι: *Ἄλλως εἶχεν ἀρχίσει ἤδη νὰ γηράσκῃ καὶ ἐξησθένει καὶ ἔπασχεν. Ἦτο ποδαλγὸς καὶ σχεδὸν ἡμιπλὴξ κατὰ τὰ ἀριστερὰ κῶλα.* Μὴ δὰ κι ὁ βαρκάρης τῆς ἀκροποταμιᾶς στὸ βασίλειο τῶν Μοιρολάτρων καλὰ καὶ περίκαλα δὲν κουμαντάριζε τὴν «Ἀντάρα» καὶ τὴν «Τρομάρα» τὶς δυὸ φελοῦκες του; Μὴ δὲν ντρόπιασε, αὐτὸς ὁ κουλὸς καὶ ἀφανὴς ναύτης, τοὺς ματσωμένους καὶ σκαστοὺς στόλαρχους; Δὲν καπετάνιζε καὶ ὁ μπαρμπα – Γιαννιὸς ἕναν καιρὸ δύο ὑπερηφάνους λέμβους, τὴν «Ἑπτάλοφον» καὶ τὴν «Ἁγίαν Σοφίαν»;

Οὔτε λόγος πὼς ἂν ἦταν στὸ χέρι μου, ὄχι ἀρχιλέμβαρχο παρὰ Διοικητὴ ὅλου τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδεύσεως Ναυτῶν θὰ τὸν ἔκαμνα. Κι ὅσο γιὰ τὴν ἀξιοσύνη του στὸ ψάρεμα, μόνο μὲ τὸν προπαππού μου «ψαροδήμαρχο» τῆς εὐβοϊκῆς Λίμνης μπορεῖ νὰ συγκριθεῖ:

Ἐπὶ τῆς λέμβου ἔφερεν ἁλιευτικά τινα σύνεργα· τὸν γάντζο, δι᾽ οὗ ἀνείλκυε τὰ ὀκταπόδια, τὸ καμάκι, δι᾽ οὗ ἐλόγχιζε τοὺς λάβρακας καὶ τοὺς ἀστακούς, τὸ σηπιογυάλι, δι᾽ οὗ ἐξεμαύλιζε τὰς σηπίας, τὴν λαδιά, δι᾽ ἧς ἔπλαττεν ἐν τῇ θαλάσσῃ τεχνητὴν γαλήνην καὶ καθίστα διαυγῆ τὸν βυθόν. Διότι εἰς ταῦτα περιωρίσθη κατὰ τὸ γῆράς του (πρόσθες καὶ τὴν πράγκα, καὶ τὴν ἀπόχη καὶ ἄλλα τινά), ἀφήσας εἰς τοὺς νεωτέρους δίκτυα καὶ παραγάδια καὶ συρτές.

Σπουδαῖος ψαρὰς ὁ Γιαννιός, δεινὸς ἀγκιστρωτὴς ὁ ἐξάδελφός του.

(Ὅμως, ὅταν συλλογιέμαι ἐκεῖνο τὸ «Ἦτο ποδαλγὸς καὶ σχεδὸν ἡμιπλὴξ κατὰ τὰ ἀριστερὰ κῶλα», σφολμώνομαι κι ἂς μὴν εἶμαι ὀκταπόδι, ὅπως θὰ ἔλεγεν ὁ ἐξάδελφος τοῦ μπαρμπα-Γιαννιοῦ. Πλαντάζω. Ὄχι τόσο γιὰ τὴν ἡμιπληγία καὶ τοὺς πόνους τῶν ποδιῶν τοῦ ἐραστῆ τῆς Μαυρομαντηλοῦς, ὅσο γιὰ τὴν ἀληθινὰ ἀβάσταχτη καταδίκη ἐκείνου ποὺ ἔγραψε τὸ φερώνυμό της διήγημα. Πᾶνε σαράντα καὶ κάτι χρόνια ἀπὸ τότε ποὺ ὁ κάλαμος τοῦ κριτῆ παράδωσε τὴν ἀράδα «Ἦτο ποδαλγὸς καὶ σχέδον ἡμιπλὴξ κατὰ τὰ ἀριστερὰ κῶλα», μαζὶ μὲ τρία ἀκόμη μικρὰ ἀποθραύσματα[1], στὴ δημόσια χλεύη: ὁ ἐξάδελφος τοῦ μπαρμπα-Γιαννιοῦ, ἔλεγε, εἶχε πολὺ χειρότερο σακατλίκι, τὰ ἑλληνικά του ἦταν ἀνυπόφορα, δὲν ἤξερε ποῦ πᾶν τὰ τέσσερα.)

*

Πῆρα τὸ θάρρος νὰ χαρακτηρίσω τὴν «Μαυρομαντηλοῦ» ὁμηρικὸ διήγημα, ὄχι ἁπλῶς ἐπειδὴ ὁ συγγραφέας της στὴν ἀρχὴ ἑνὸς τμήματός της ἀντιγράφει ἕξι θαλασσινοὺς στίχους τῆς Ἰλιάδας, ἀλλὰ προπάντων γιατί αὐτοὶ εἶναι τὸ προανάκρουσμα μιᾶς ὁμηρικῆς μουσικῆς: ἐννοῶ τὴν περιγραφὴ τοῦ λαμπροῦ περιβολιοῦ τοῦ μπαρμπα- Γιαννιού. Ἀποσπῶ ἀπὸ τὶς 57 ἀράδες της μόνον αὐτά:

Τῷ ὄντι, τὰ χόρτα καὶ οἱ θάμνοι τοῦ περιβολίου τοῦ ἐξαδέλφου μου τοῦ Γιαννιοῦ, γιγαντιαῖα, πελώρια, ἄγρια ἢ κηπευτά, δὲν ἔπαυσαν νὰ ὀργώνωνται, νὰ σχηματίζωσιν αὔλακας καὶ νὰ εἶναι γαλήνια, ὁμαλά, ἀπ᾽ ἀρχῆς, ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. Δὲν ἔπαυσαν νὰ συγχέωσι τὰς ἀτόμους των, νὰ εἶναι ποικιλόμορφα, ἀναλλοίωτα καὶ ρευστά, νὰ ὀρθῶσι τὴν χαίτην, νὰ στηλώνωσι τὰ στέρνα, νὰ φρίσσωσι, νὰ κροαίνωσι, νὰ βρέμωσι, νὰ ἠχῶσι, νὰ πλαταγῶσι, νὰ κτυπῶσι πᾶν ἀντίτυπον σῶμα. Καὶ οἱ Ζέφυροι προσέπαιζον κυλινδούμενοι ἐντός των, ὡς ἄτακτα παιδία, καὶ αἱ ἀπόγειοι καὶ αἱ τροπαῖαι ἡμιλλῶντο τίς νὰ αὐλακώσῃ βαθύτερον, τίς νὰ ὑπεγείρῃ ὑψηλότερον τὰ κυανᾶ καὶ πορφύρεα νῶτά των, μετὰ φωσφορίζοντος σελαγισμοῦ, μετ᾽ ἀκτινωτοῦ ἀφρώδους στεφάνου. Καὶ αὔρα ποντιὰς ἐθώπευε μαλθακῶς τὴν ἄσπιλον κυματίζουσαν ὀθόνην προκαλοῦσα ἀπείρους χαριέσσας, μυρμηκιζούσας, παροδικὰς ρυτίδας, ὡς ἐπὶ τοῦ μετώπου νύμφης βασιλίδος περικαλλοῦς, ἐπιδεικνυούσης παιδικὸν θυμὸν καὶ πεῖσμα, διάλειμμα μεταξὺ δύο μειδιαμάτων προκλητικῶν, εἰς τὸ βάθος τοῦ ὁποίου ὁ βυθὸς δὲν φαίνεται πλέον, καὶ ἡ ἐπιφάνεια παύει ἀνταυγάζουσα τὴν ἄπειρον τῆς κτίσεως φαιδρότητα.

Ἄπεφθος Ὅμηρος καὶ μαζὶ Ἄσμα Ἀσμάτων καὶ Ὑμνολογία- ὅλη ἡ δόξα τῆς Ἑλληνικῆς!

Νίκος Τριανταφυλλόπουλος

Ὑστερόγραφο ἀνώφελο: Ἡ κόρη μου Λαμπρινὴ μὲ ἐγκαλεῖ, ποὺ δὲν κατάφερα στὸ *Ἀπάνθισμα Διηγημάτων τοῦ Ἀλέξανδρου Παπαδιαμάντη* νὰ συμπεριλάβω τὴν «Μαυρομαντηλοῦ», διήγημα πρώτης σειρᾶς. Ἀσύγγνωστη παράλειψη.

Ν.

[1]Τὰ ἄλλα τρία τεκμήρια τῆς «ὅπως λάχει» γραφῆς τοῦ Παπαδιαμάντη: «Εἰ καὶ ὁ ἥλιος δὲν εἶχεν ἀνατείλει ἀκόμη», «ὁ βοριὰς τὸν ἐξούριασε», «μὲ ὅλον τὸ πέσιμόν του καὶ τὸ πόνεμά του». Τέτοιο τσαπατσούλικο γράψιμο, τρισβάρβαρο.

Οἱ 3, 4 μήπως καὶ 5 ἡμέρες ποὺ συγκλόνισαν τό ἐντὸς μου*

Τοῦ Β. Π.Καραγιάννη

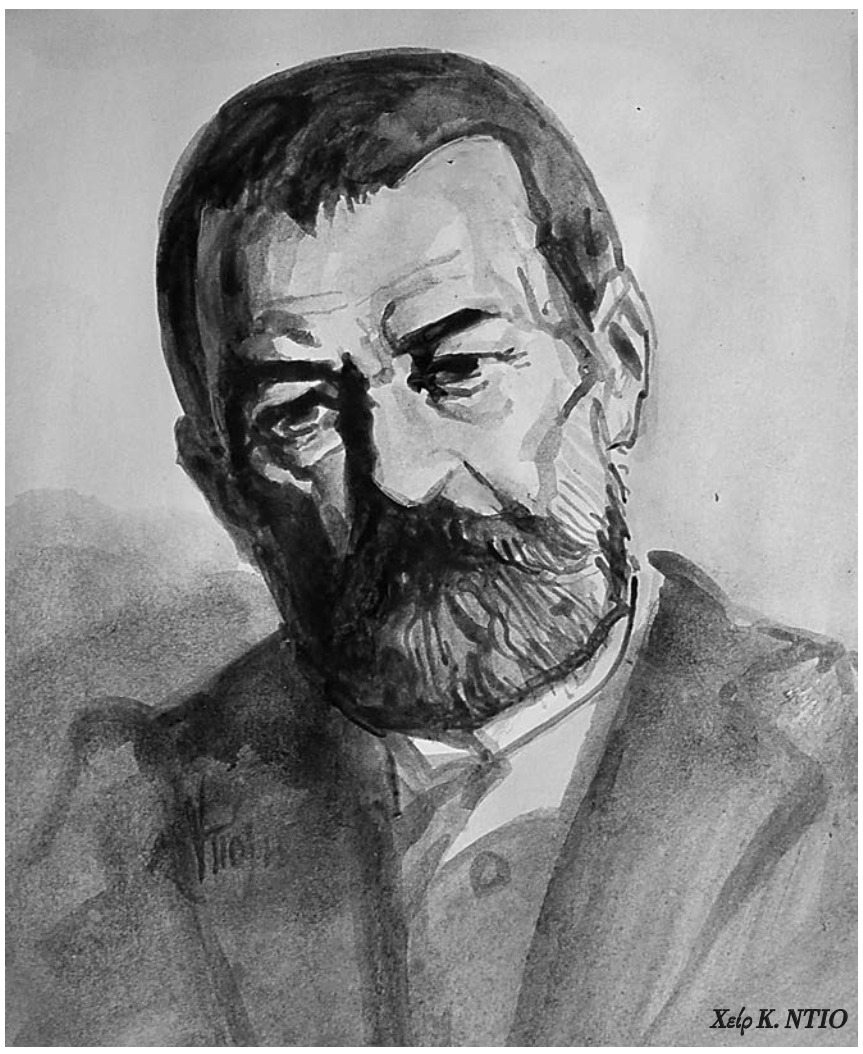

Χείρ Κ. ΝΤΙΟ

Προφήτου Ἡλιοῦ ἀλλάξανε τὰ φῶτα τοῦ ΦΠΑ, λαὸς στενάζων.
τὴν τρίτομον Ἱστορία τοῦ Γόρδωνος ξεφυλλίζομεν συνεπαρμένοι
ἄρτι ἀφιχθεῖσα ὁ ἅγιος Ἀλ. Παπαδιαμάντης γὰρ ὁ μεταφράζων.
Δὲν κολλᾶμε κι ἂς τὰ Capital Controls μᾶς τὴν ἔχουν στημένη

1η Αὐγούστου. Ἔβαλα νηστεία γιὰ νὰ τὸ ξεκινήσω, ὅπως οἱ μοναχοὶ ἁγιογράφοι στὰ κελιά τους. Εἶναι κι οἱ μέρες ποὺ τὸ τραβοῦν. Ὡς ἐκ τούτου λαβαίνω καιρὸν νὰ ἐπιστρέψω καὶ νὰ πιάσω τὸ νῆμα τῆς ἱστόρησης ἀπ' τὴν ἀρχή. «Τὴν ἱστορηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Λουκᾶ ἱερωτάτου, τὴν Ὁδηγήτριαν...» στὶς μικρομεγάλες Παρακλήσεις. Σήμ.: Στὸν καθεδρικό της πόλεως στὴν εἰκόνιση τῶν Εὐαγγελιστῶν στὸ μέσον τοῦ ναοῦ, ὁ Λουκᾶς ἱστορεῖται εἰκονογραφῶν τὴν Παναγία μετὰ τοῦ μικροῦ Χριστοῦ ἀγκαλιά. Ὄχι συγγράφων Εὐαγγέλιον ἀλλὰ ζωγραφίζων, παρακαλῶ! Ἡ εἰκὼν μὲ ὀδοντωτὸ περίγραμμα ὡς γραμματόσημο. Κάτι σπάνιον στὴν Ὀρθοδοξία καὶ στὴν ἀναπαράστασιν τῶν Εὐαγγελιστῶν στοὺς ναούς. «Μυστήριον ξένον» τὸ πὼς ἤχθη ὁ λαϊκός, μεταβυζαντινὸς εἰκονογράφος σ' αὐτὴν τὴν εὐλογημένη, ρηξικέλευθον πρωτοτυπίαν.

Στὸ νῆμα πάλι.

Ἐνημερώθην ἡμέρα Πέμπτη τοῦ Ἰουλίου 2015 διὰ τοῦ διαδικτυακοῦ τρόπου ἀπὸ τὸν Ἀντώνιον τῆς πόλεως καὶ μητροπόλεως Γρεβενῶν φιλακόλουθον, φανατικὸν πὲς καλύτερα γιὰ νὰ 'σαι μέσα, τοῦ παπαδιαμαντικοῦ βιοτρόπου ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐν Χαλκίδι ὁριστικοῦ (μακρὰν πάντων) μελετητοῦ Του, πώς: ἡ μετάφραση Ἀλεξάνδρου Παπαδιαμάντη τῆς «Ἱστορίας τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως» τοῦ Θωμὰ Γόρδωνος ἐκυκλοφόρησεν ἐπὶ τέλους. Μάλιστα αὐτὸς οὗτος τὸ ἐπαρήγγειλεν κι ὁσονούπω καταφτάνει. Εὐρὼ 35, τόμοι τρεῖς, πανόδετοι, τῶν ἐκδόσεων ΜΙΕΤ. Ἀλλὰ γιατί ἐπιτέλους; Τόσο μεγάλη ἦταν ἡ ἔλλειψή του ἄρα κι ἡ ἀδημονία του; Ἔλα ντέ! Εἶχε δημιουργηθεῖ μία αἴσθηση ἐκ τῶν συνεχῶν ἀναφορῶν καὶ συζητήσεων (ἐγὼ μάθαινα τὶς ἀπορροὲς των) μεταξὺ τοῦ Χαλκιδαίου γραμματοφάντορος καὶ τοῦ Γρεβενιώτη περὶ πολλῶν ἐκδοτικῶν Τυρβοτυρβάζοντος, ὥστε δημιουργήθηκε μία οἰκείωση μὲ τὸ ζήτημα, ἐξ οὗ κι ἡ ὑπεραδημονία διὰ τὸ ἐρχόμενον (τὸ ποθούμενον...). Καιγόμεθα ἄλλωστε γιὰ νὰ ἔχουμε νὰ περιμένουμε («Νὰ

☞

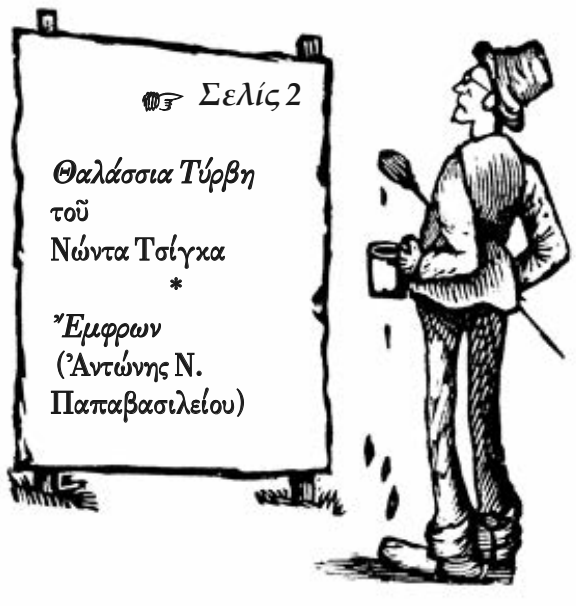

☞ *Σελίς 2*

Θαλάσσια Τύρβη
τοῦ
Νώντα Τσίγκα
*
Ἔμφρων
(Ἀντώνης Ν.
Παπαβασιλείου)

Θαλάσσια τύρβη

Ὅταν θὰ φύγει κι αὐτὸ τὸ καλοκαίρι
Πάλι θὰ θυμηθεῖς μία φωτογραφία ποὺ τράβηξες
κάποτε στὸ Ἀκρωτήρι τῆς Θήρας φθινόπωρο
Τότε ποὺ εἶδες
πώς ἡ θάλασσα σφόδρα ταράζεται καὶ θυμώνει

Κι ὕστερα φέρνει ξανὰ στὸ φῶς
τὴν τύρβη τῶν ἡφαιστείων
τὴ σκόνη τῆς λάβας
τὰ θρύψαλα τῆς περασμένης ζωῆς.

Νώντας Τσίγκας

Φωτ. Ν.Τ. [Σαντορίνη , 1999]

☞ ΕΚ ΤΗΣ 1ης ΣΕΛΙΔΟΣ

σωπαίνει ἐκεῖνος ποὺ ἔδωσε, νὰ μιλάει ἐκεῖνος ποὺ πῆρε» –Μ. Θερβάντες-, ἐγὼ δηλαδὴ ὁ λαβὼν ἄρα καὶ δικαίως λαλῶν) γεγονότα ποὺ θραύουν ὡς παγοθραυστικὰ τοῦ γλυκοῦ νεροῦ τὴ ρουτίνα μας (ἁγία θὰ τὴν ὀνόμαζα καὶ τὴν ὀνομάζω).

Μάλιστα!

Μ' ἔπιασε κάτι σὰν γρηγορογορδονοπαλμία ἐκ τῆς ἀδημονίας, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ κάποιας ἐνοχλήσεως! Δὲν ἤμουν λοιπὸν ὁ πρῶτος ἐν τῇ Δ. Μακεδονία, ἔστω, ποὺ θὰ προμηθευόμουν τὸ βιβλίον, ὅτι τὸ πάθος τῆς κατοχῆς πάντων, (ἔ, ὄχι καὶ πάντων), ἀλλὰ ἐκείνων τῶν βιβλίων ποὺ θέλω νὰ ἔχω, ἀκόμα καὶ ἀδιάβαστα, ἀλλὰ νὰ τὰ ἔχω- γλυκοβάσανον μου εἶναι φθοροποιὸν καὶ βαθύτατον.

Κι αὐτός, ὁ Ἀντώνιος, λέει, καὶ λέω, «τὸ ἔχω ἤδη στὰ χέρια μου, βιβλιοκυτίον εὐπρεπὲς καὶ σοβαρόν». δὲν τὸ ἄνοιξε ἀμέσως ἀλλὰ τὸ ἀπολάμβανε διαδακτυλιακά.

Ἡ μέρα τοῦ θεοῦ ἦταν ἤδη Παρασκευή. Διαβάζω τὸ «Ἡμερολόγιο Θάσου» τοῦ Βασίλη Βασιλικοῦ. Ἔγινα τελευταῖα βασιλικότερος τοῦ Βασιλικοῦ. Χώνομαι ἐντὸς του ὅπου τὸν βρῶ κι ὅπου μὲ βρίσκουν οἱ ἀνατυπώσεις κι ἐπαναδιατυπώσεις τῶν βιβλίων του καὶ χάνομαι γιατί διαβάζω...

Ὅμως, τώρα, ἡ σκέψη μου εἶναι ἀλλοῦ...

Νὰ τὸ παραγγείλω. Πάραυτα...

Λὲς νὰ μὴν τὸ προλάβω καὶ νὰ τελειώσει; Ἱδρώνω στὴ σκέψη. Ψάχνω τὴ διαδικτυακὴ δυνατότητα. Ἀπὸ τὴν ἔντασή μου τὸ παρήγγειλα δυὸ φορὲς μὲ μέηλ καὶ ἅπαξ μὲ τηλέφωνο!

- Τί ψώνιο κι αὐτό; Θὰ εἶπε ἡ πωλήτρια «Κόρη τῶν Ἀθηνῶν», μάλιστα μὲ μάλωσε ποὺ ἀπασχολῶ τὸ προσωπικὸ μὲ ὑπερβολές. Τῆς ζήτησα συγχώρεση. Τὴ Δευτέρα, μοῦ λέει ἡ κυρία πωλήτρια ἐφ' ὅσων ἔχετε τὴν τάδε κούριερ μὲ τὴν ὁποία συνεργαζόμαστε (φυσικὰ καὶ ἔχουμε, δὲν εἴμαστε Ἀλβανία –αὐτὸ τὸ ρατσιστικό, πού δὲν ἰσχύει κιόλας- τί τὸ ἤθελα;) πολλὲς μάλιστα, διότι στέλνεται μὲ τὸ ταχυταχυδρομεῖον καὶ μάλιστα ἀτελῶς!) θὰ εἶναι ἐκεῖ, ἐδῶ δηλαδή. Ἀλλὰ αὔριον ἔχουμε Σάββατον, μετὰ Κυριακή, ἄρα τὴ Δευτέρα.

Ἂς εἶναι, ἠρέμησα ὁρισμένως.

Σάββατο πρωὶ καὶ κάθομαι στὸ καφὲ Μόστρα στὴ γωνία τῶν ὁδῶν Χ. Μούκα (τὸ γραφεῖο μου) καὶ Κοβεντάρων, περιοχὴ ὅπου ἐπὶ 30ετία καὶ βάλε, ἐκμετρῶ τὸ ἐπαγγελματικὸ καὶ λογοτεχνοφιλολογικὸν ζῆν μου. Ἔτσι τὸ γνώρισα, τώρα ἔχει ἄλλο ὄνομα, κι ἔτσι τὸ κιώθω πάντα, κυρίως γιατί ἐκεῖ συνυπῆρξα μὲ ἀνθρώπους σύν-καθίσαμε καὶ σύν-ἤπιαμε καφὲ ἢ μπύρα, ἂς ποῦμε, καὶ οἱ ὁποῖοι εἴτε ἀπῆλθαν ὁριστικῶς ἀπὸ τὸ ἐφήμερό του κόσμου μας, εἴτε προσωρινῶς, δηλαδὴ μονίμως ἔφυγαν ἀπὸ αὐτὴ τὴ συμβολὴ τῶν ὁδῶν.

Ὁ δὲ κυρ' Ἀντώνης ἤδη πάει καιρὸς ποὺ τρυφερολογεῖ τοὺς 3 τόμους. Προηγοῦνται, λοιπόν, τὰ Γρεβενὰ τῆς Κοζάνης! Ἀνήκουστον, πῆραν κεφάλι ἐμφανῶς στὴν παπαδιαμαντολογία καὶ τὴν ἐξ αὐτῆς Νοσταλγία (τῆς «Νοσταλγοῦ»).

Τὸ Σ/Κ (Σαββατοκύριακον δηλαδή) ὑπὸ τὸ καθεστὼς ἐκτάκτου καύσωνος στὴν πόλη, μὲ τὴ χώρα σὲ διακεκαυμένη ζώνη ἐκ τῶν πυρκαγιῶν. Ἡμεῖς ὑπὸ τὸν πλάτανον, τὸν μεγαλοθηριώδη, τὴ συνοδεία μορμυρίζοντος ὕδατος ἀπὸ τὴ βρύση («...ποῦ ξεδίψασες ποτὲ μὴ ρίξεις πέτρα») κι ἀπὸ τὸ λάκκο. Ἐφέτος τὸ νερὸ ἀπὸ τὴ Μάνα δὲν εἶναι τόσο παγωμένο ὅπως κάθε χρόνο τὸ θέρος, διαπιστώνει ἡ μάνα, ἂν καὶ σὲ ὑπεραφθονία. Μᾶλλον ἐκ τοῦ ὅτι εἶναι ἐντελῶς ἐπιφανειακὸ καὶ δὲν ἔρχεται ἀπὸ μεγάλο βάθος γιὰ νὰ 'ναι παγωμένο. Ἀπόψεις ἐντελῶς ἐπιφανειακὲς δηλαδή. Στὴν ἐκκλησία ἕνα ξόδι λειτουργεῖται. Στὴν ἔναντι καφετέρια –τὸ παλαιὸν καφενεῖον τῆς νεότητάς μας τῆς Πανάγιως Ζιάκα, τώρα μετεξελιχθὲν διαχειρίζεται ἡ κ. Παναγιώτα- οἱ ὑπάλληλοι τοῦ γραφείου τελετῶν ἀναψυχοῦνται μὲ μπύρες παγωμένες περιμένοντας τὴ λήξη τῶν ἐκκλησιαστικῶν. Τοῦτ' αὐτὸ διαπράττουν κατὰ καιροὺς κι οἱ ὀργανοπαῖχτες περιμένοντας τὴν ὁλοκλήρωση τοῦ γαμήλιου μυστηρίου. Μήνυμα λαμβάνομεν ἀπὸ Εὔβοια! Τὴ Λίμνη της; Ποῦ πέφτει αὐτὸς ὁ Λιμνότοπος στὸν ὁποῖο ὁ ἀρχηγέτης, ἂς ποῦμε, συνεχίζοντας τὶς δικαιολογημένες ὑπερβολές μας, τῆς παπαδιαμαντικῆς μεταπατρίδος καὶ πάσης παρτίδος λόγου καὶ γραφῆς περί Του, ἐρημίτης ὁρισμένως κι ὁσιομάρτυρ τῆς νήσου (νήσου; Χά) Εὐβοίας, Χαλκίδα θέλω νὰ πῶ, παραθερίζει κι ἐκκαθαρίζει τὰ ἐγκόσμια λέπια στὸ ὡραῖον αὐτὸ λουτρικὸν ἐπίνειον, ὅπως λένε, δὲν ξέρω, δὲν πῆγα, οἱ Χαλκιδεῖς. Μοῦ τὸ εἶπε ὁ ἴδιος σὲ μία καταπρόσωπο, στὸ μπαλκόνι τῆς οἰκίας του, συνάντησή μας -τί εὐτυχὲς γεγονὸς δι' ἡμᾶς αὐτούς.

Κυριακὴ παραμονὴ προφήτου Ἠλιοῦ εἶδα τὸ ἔργον ἐξ ὅλης της ψυχῆς καὶ ἐξ ὅλης της διανοίας στὰ μέηλ τοῦ Ἀντ. καὶ σὲ φωτογραφίες. Ὁποῖος φθόνος ὑγιεινός, ἄνευ ζήλιας. (Γίνεται ἄραγε αὐτό;). Τὸ βράδυ στὸν λόφο του (1020 τὰ μέτρα του) ἡ καθιερωμένη ἀνάβαση διακεκομμένη σαρανταποδαρούσα προσκυνητῶν. Ἀνεβήκαμε, εἴδαμε, φάγαμε δυὸ σουβλάκια μὲ μία μπύρα καὶ μία μύτη ψημένου καλαμποκιοῦ, λουκούμι δὲ τῆς ἑορτῆς. Ὅλοι οἱ ἀστερισμοὶ σὲ κανονικὴ ἀνάπτυξή μας παρατηροῦσαν. Κάθοδος.

Ἀνήμερα τῆς ἑορτῆς τοῦ Προφήτου ὅλες οἱ καλοκαιρνὲς καμπάνες τὴν ἐσήμαναν. Στὴν εἴσοδο τοῦ γραφείου μὲ βρῆκε ἡ ASC καὶ ἐν θριάμβῳ μου ἐπέδωσεν τὸ μὲ ἀντικαταβολὴν δέμα.

-Πόσο;

- 35 εὐρὼ κι ἀφοῦ τὸ θέλεις πάρτο.

Τὸ πῆρα. Ἦταν σφιχτὰ περιτυλιγμένο. Χρειάστηκα μάχαιραν νὰ τὸ διασχίσω.

Ἀπομονώθηκα καὶ τὸ ἄνοιξα. Γιὰ λίγο πῆγα ἀλλοῦ, ἀλλὰ γύρισα πάλι.

***

Ἐπὶ πόσον ἀκόμη θὰ τὸ ἐνθυμοῦμαι ἐκεῖνο τὸ ἄβρόν, τὸ ἁπαλὸν σῶμα τῆς ἀγνῆς κόρης, τὸ ὁποῖον ᾐσθάνθην ποτὲ ἐπάνω μου ἐπ' ὀλίγα λεπτὰ τῆς ἄλλως ἀνωφελοῦς ζωῆς μου! Ἦτον ὄνειρον, πλάνη, γοητεία. Καὶ ὁπόσον διέφερεν ἀπὸ ὅλας τὰς ἰδιοτελεῖς περιπτύξεις, ἀπὸ ὅλας τὰς λυκοφιλίας καὶ τοὺς κυνέρωτας τοῦ κόσμου ἡ ἐκλεκτή, ἡ αἰθέριος ἐκείνη ἐπαφή! Δὲν ἦτο βάρος ἐκεῖνο, τὸ φορτίον τὸ εὐάγκαλον, ἀλλ' ἦτο ἀνακούφισις καὶ ἀναψυχή. Ποτὲ δὲν ᾐσθάνθην τὸν ἑαυτόν μου ἐλαφρότερον ἢ ἐφ' ὅσον ἐβάσταζον τὸ βάρος ἐκεῖνο... Ἤμην ὁ ἄνθρωπος, ὅστις κατώρθωσε νὰ συλλάβῃ μὲ τὰς χεῖράς του πρὸς στιγμὴν ἓν ὄνειρον, τὸ ἴδιον ὄνειρόν του...

***

Ἤμουν κι ἐγὼ αὐτός; Κάπως, ἴσως, μπορεῖ, θὰ δοῦμε.

Ἂς προσγειωθῶ δὲν ἔγινε κι ἡ Ἀποκάλυψις στὸ κάτω κάτω.

Σκέφτομαι τὸν μεταφραστὴ Φτωχὸν ἅγιο στὴ νῆσο του. Ἔριξε κάτω τὸ κεφάλι καὶ δόστου. 50 μέρες ὁ Α' τόμος, 40 ὁ Β' κι ὁ Γ', καὶ νὰ σημειώνει:
«...Ὁ λιχανός της δεξιᾶς μου ἔχει δαρμοὺς καὶ πόνους. Καὶ τὰ δυὸ ἄλλα δάκτυλα πάσχουσι σκλήρυνσιν τοῦ δέρματος. Ἡ μέση μοῦ πονεῖ. Ὥστε ξανακύλισα πίσω εἰς τήν πεντάωρον. Ἐδῶ, καὶ νὰ θέλω, σχεδὸν ἀδύνατόν μου εἶνε νὰ ἐργάζομαι τάς Κυριακάς καὶ ἑορτάς...» 1904, 2 Ἰανουαρίου, Σκιάθῳ. Γράφει στὸν "σωτήρα" του, ἂς ποῦμε, Γιάννη Βλαχογιάννη..

Ἐδῶ ἂς σταθῶ» λίγο «κι ἂς θυμηθῶ θάλασσα τοῦ πρωιοῦ» καὶ τῆς Χαλκίδας. Μισή μέρα «πάνω» (νερά) μισή μέρα κάτω νερὰ καὶ τοὺς δυὸ μεγαλομάρτυρες τῶν περίδιά-γραμμάτων. Ἄλφα τὸν Γιάννην Σκαρίμπαν, Βήτα τὸν Ν.Δ. Τριανταφυλλόπουλον. Τὸν Β' εἰδικὰ ὅστις χρόνια (καὶ ζαμάνια) τώρα κήδεται τῆς παπαδιαμαντοσύνης. τοῦ ὅλου κόσμου Του, τοῦ Ταπεινοῦ καὶ Καταφρονευμένου, ἵνα τὸν φέρει (καὶ τὸν ἔφερε) εἰς τέλειαν μορφὴν δι' ἀνάγνωσιν ἀπὸ ἡμᾶς, ὑμᾶς κι αὐτούς, τοὺς ὅποιους. Σὲ ποιὲς στέρνες πάθους ἐκολύμβησεν, πολλὰ τὰ ἔτη (του) γιὰ τὴν ἄρωσιν καὶ θέρισιν τοῦ παπαδιαμαντικοῦ ἀγροῦ, κι ἀπὸ ἄλλους θερισμένο δὲ λέω, πλὴν ἐμπειροτέχνες τοῦ εἴδους.

Τώρα μετὰ τοῦ θυγατρίου του Λαμπρινῆς-λαμπρὰ φιλολόγα-ἔφεραν εἰς δόξαν καὶ γνῶσιν τῶν πανελλήνων, τὸ ἔργον τοῦ Σκώτου φιλέλληνος ἀξωματικοῦ στὴν ἐκστρατεία τοῦ Φαλήρου, Θωμὰ Γόρδωνος, ποὺ γνώριζε νὰ στρέφει καὶ τὴν σπάθην (ἴσως καὶ ὄχι καὶ τόσο καλά) ἀλλὰ καὶ τὴν γραφίδα, ὅστις ἐμνημείωσεν τὸν Ἀγώνα εἰς Ἱστορίαν ἀφηγήσεων, κρίσεων, παρεξηγήσεων καὶ στὴν ἑλληνικήν, χάριν τῆς ἐξόχου μεταφράσεώς της, ποιήσεων.

Τὴν πρώτη βραδιὰ διάβασα τὰ συμβάντα στὶς Παραδουνάβιες περιοχὲς κατὰ τὴν ἔναρξη τῆς ἐπαναστάσεως. Δήλωσις σοβαρά. Ἂν δὲν ὑπῆρχε τὸ παπαδιαμάντειον, γλαφυρὸν μεταφραστικὸν ὕφος δὲν νομίζω πὼς θὰ τὴν διεξερχόμην ποτὲ τὴν ἱστορία αὐτή. Οὐδὲ κὰν θὰ ἀγόραζα τὸ βιβλίον. Σὲ καιροὺς μάλιστα σκληρᾶς οἰκονομικῆς δοκιμασίας στοὺς ὁποίους μας ὑπέβαλλαν οἱ ἐγχώριοι «Χαλασοχώρηδες».

Ἀκόμα μία παράγραφος καὶ κλείνω.

Δὲν εἶναι ἐξ ὁρισμοῦ βέβαιον- ἀπεναντίας- πὼς ἡ ἀνάγνωση μίας ἱστορίας, παλιὰς μάλιστα, ἔχει ἀναγνωστικὸ ἐνδιαφέρον. Ἡ γραπτὴ ἀφήγησή της ἔχει τὶς λιγότερες λογοτεχνικὲς ἀρετές, ἄρα τὸ δύσκολο εἶναι μπροστά σου. Ὅταν ὅμως, ὅπως ἡ παροῦσα, εἶναι μεταφρασμένη ἀπὸ κορυφαῖον της γραφῆς καὶ τοῦ ἰδιαίτατου ὕφους, ὅπως ἡ Γορδονιᾶς, τότε ἡ διεξαγωγή, γίνεται προσφιλής, εὐανάγνωστος γιὰ δὲ τὸ δὲ σύνολο σῶμα τοῦ ὡς στὸν «Ρεμβασμό...» ἠμποροῦμε νὰ βοήσωμεν:

- Ἀ! Τὸ ἠῦρα τὸ κείμενον, τὸ εὐάγωγον τὸ ἠῦρα...

* σιγὰ τὸν πολυέλαιο...

Λευκοπηγή, παραμονὴ τοῦ Σωτῆρος 2015

...ἀναλογιζομένων μετὰ προαπολαύσεως μελλούσης μακαριότητος ὅτι θὰ ἔπλεον ὅσον οὔπω ἀντικρύ, εἰς τὴν ἀνατολικὴν νῆσον, τὴν κρατοῦσαν δέσμια πανταχόσε τῆς γῆς ὅλα τὰ τέκνα της μὲ ἀόρατον συμπαθὲς νῆμα πόθου καὶ νοσταλγίας ...
Ἀλέξανδρος Παπαδιαμάντης
«Ὁλόγυρα στὴ λίμνη»

Φωκιόπετρες Σκοπέλου.

Ντάλα μεσημέρι, ὁ ἥλιος στάζει. Ἀντίκρυ ἡ Σκιάθος, μέσα σὲ μία ἄχνη μεσημβρινή. Δὲν κρατῶ μαζί μου τὸ διήγημα τοῦ Γέροντος. Αὐτὸ θὰ τὸ ξαναχαρῶ ἄλλη μέρα, στὴν Πάνορμο.

Ἕνα ροδάκινο, βρεγμένο μὲ θαλασσινὸ νερό: τοῦ θέρους ὁλάκερου σύνοψις. Τὰ παιδιὰ ἔχουν τὰ δικά τους. Πηγὲς δροσιάς ἀνείπωτες. "*Ἐκεῖ ὅπου ἐσχημάτιζε χιλίους γλαφυροὺς κολπίσκους καὶ ἀγκαλίτσες τὸ κῦμα, ὅπου ἀλλοῦ ἐκυρτώνοντο οἱ βράχοι εἰς προβλῆτας καὶ ἀλλοῦ ἐκοιλαίνοντο εἰς σπήλαια· καὶ ἀνάμεσα εἰς τοὺς τόσους ἑλιγμοὺς καὶ δαιδάλους τοῦ νεροῦ, τὸ ὁποῖον εἰσεχώρει μορμυρίζον, χορεῦον μὲ ἀτάκτους φλοίσβους καὶ ἀφρούς*".

Μονοπατάκι ποὺ θυμίζει Καρούλια. Ἀπότομο, μὲ τὴν ἐλιὰ νὰ λάμπει. Ὁ μπλὲ νιπτήρας, τὸ τζάκι: τὸ ἐρημητήριο τοῦ μπαρμπαΠώλ. Ἀνεβαίνω γρατσουνισμένος καὶ θαυμάζοντας. Βακτηρία ἕνα παράξενο γυαλόξυλο. Μέρη τοῦ παπαΚώστα, ποὺ εὐχετικὰ σκέπει ὁδοιπορία θερινή.

Οἶνος λευκὸς καὶ ψητὰ σκαθάρια, ψαρικό νοστιμότατο, παραδίπλα ἀπὸ τὴν κατάφορτη λεμονιά. Κάπππαρη, φασολάκια σαλάτα. Ποῦ οἱ μέριμνες; Ποῦ τὸ λίπος τῆς ἀχθοφορίας τῶν ὑποχρεώσεων; Καλοκαίρι Σκοπελίτικο.

Παρατάω γιὰ λίγο τὰ **ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ** τοῦ Νιρβάνα (...στὸν καφενέ- ὁδός Καλαμιώτη, δίπλα στὸ παπλωματάδικο, ἐκεῖ ποὺ σύχναζαν Σκιαθίτες καὶ Σκοπελίτες...) καὶ τρέχω: "*ὅπως συχνὰ ἐσυνήθιζα, εἶδα τὴν ἀκρογιαλιὰν ποὺ ἦτον μεγάλη χαρὰ καὶ μαγεία, καὶ τὴν «ἐλιμπίστηκα», κ' ἐλαχτάρησα νὰ πέσω νὰ κολυμβήσω*".

Ἡ «Πεισματάρα» πρωταγωνιστεῖ σὲ ναυμαχίες καὶ μάχες ὑδάτινες. Εἶναι ἡ λέμβος τῶν παιδιῶν, φουσκαλίδα χάριτος.

Μέ κανέλα τὸ σπιτικὸ λικέρ, πορτοκαλένιο καὶ χαμογελαστό. Παραπέρα, δρομίσκοι καὶ καλντερίμια μαχαλάδων ἀναμένουν: φωτογραφίζω μπαλκόνια, δένδρα, ρόπτρα, ἐπιγραφές, φουρφουρένια πιάτα ἐντοιχισμένα σὲ ναοὺς (γεμάτη ἡ Χώρα, διηνεκὲς γιορτάσι).

Ἀγνώντας, στὸ λιμανάκι καὶ νυχτώνει δειλά. Στὴν προβλήτα, τὰ σανίδια ζωγραφίζουν τὸν μόχθο, μέ τὸ κοκκινάδι τοῦ ἥλιου φόντο στὸ κοριτσάκι ποὺ ἀγναντεύει τὶς ψαρόβαρκες νὰ ξεκινοῦν γιὰ τὸ νυχτερινὸ κυνήγι. Ἐπιστρέφοντας, μέσα ἀπὸ τα πεύκα, τό γεμάτο φεγγάρι νά λούζει καί νά λούζεται.

Τὰ θαλασσόξυλα αὐτὰ μὲ πᾶνε στὰ ἄλλα. Λαογραφικὸ Μουσεῖο, τὰ ἀντίγραφα σκοπελίτικων καραβιῶν τοῦ μπάρμπα-Τριαντάφυλλου Μπουνταλά. Τοῦ βαρκαλά "Ἅγιος Νικόλαος", τῆς γολέτας "Ζωοδόχος Πηγή". Ἡ μαστορικὴ ἡ παλιακή: τοῦ μαχαιρὰ μπάρμπα-Γιάννη Λεμονή, οἱ ζωγραφιὲς τοῦ μπάρμπα-Γιώργου Γιακείμ, ἡ συλλογὴ τῶν ἀγγειοπλαστῶν –τρεῖς γενιές- Ροδίων.

Ψηλαφῶ στὸν χάρτη, μὲ καφὲ πρωινό: ***Μπλό, Τσιτσίραφλος, Σαραντάκοπος, Τραχήλι, Δίτροπο, Κούτουπας, Μαδαρό.***

Θυμᾶμαι καὶ τὶς ἄλλες λέξεις, μνημόνευση ἀχράντων προσώπων καὶ στιγμῶν ἀπὸ τὸν παπαΚώστα Καλλιανό: «Νὰ ἔχ's ἀρναμοὺστ». «Νὰ μὴν εἶσι τζιτζιλόμ's στοὺ φαΐ. Ὅτ' δίν' οὐ Θιός». «Μπαμαπαφίκου». «Μουσκουλούρδου».

Ἄ, αὐτό *τό ἀόρατον συμπαθὲς νῆμα.* Ὑφαίνει ἱμάτιον γιά τό καταχείμωνο τῆς ψυχῆς μας.

Ἔμφρων